

እረፍት የሚነሳው የአገር ውስጥ ተፈናቃዮች ሁኔታ እና ለተደጋጋሚ ጥቃት ሰለባ እየሆኑ ያሉ ዜጎች አሳሳቢ ጉዳይ

ሚያዚያ 1/2014 አዲስ አበባ

ስብስብ ለሰብአዊ መብቶች በኢትዮጵያ ከተመሰረተበት ጊዜ አንስቶ በሀገራችን እየተፈጸሙ ያሉ በርካታ የመብት ጥሰቶችን በተመለከተ መግለጫ በማውጣት፣ በጥልቅ ምርምር የተደገፉ ምክረ ሃሳቦችን በማቅረብና በተለያዩ የሰብአዊ መብቶች ጉዳዮች ላይ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር ምክክር በማድረግ የሃገራችን የሰብአዊ መብቶች ሁኔታ እንዲሻሻል እየሰራ ይገኛል።

ስብስብ ለሰብአዊ መብቶች በኢትዮጵያ በሃገር ውስጥ ያሉ የሰብአዊ መብቶች ሁኔታ በተለይም በዜጎች ላይ እየተፈጸሙ ያሉ ተደጋጋሚ ጥቃቶች፣ አሰቃቂ የሆኑ እና ከህግ ውጭ የሚፈጸሙ ግድያዎች፣ በአስከፊ ሁኔታ ውስጥ ያሉ በሚሊዮን የሚቆጠሩ ተፈናቃይ ዜጎች እረፍት የሚነሳ እና አስቸኳይ ትኩረት የሚሻ ጉዳይ ሆኖ አግኝቶታል።

አስቸኳይ እና ዘላቂ መፍትሄ የሚሻው የተፈናቃዮች ሁኔታ፡- በአፋር ክልል በግጭት ላይ በሚገኙ ከትግራይ ክልል የሚዋሰኑ ቦታዎች ላይ ከተለያዩ ዞኖች በጦርነት ምክንያት ተፈናቅለው በመጠለያ ያሉ ተፈናቃዮች በተለይም ሴቶች ህፃናትና አዛውንቶች በከፋ ችግር ላይ መሆናቸውን ከክልሉ መንግስት እና የመንስታቱ ድርጅት የሰብአዊ ጉዳዮች ማስተባበሪያ ጽህፈት ቤት እንዲሁም አለም አቀፍ የተራድኦ ድርጅቶች የሚወጡ መረጃዎች ያሳያሉ።

በአማራ ክልል በዋግሀምራ ዞን ከአበርገሌ፣ ፃግብጂ፣ ኮረም፣ ዛታ እና ሌሎች አካባቢዎች በመፈናቀል ዝቅለ፣ ሰቆጣ፣ ወለይ ባሉ መጠለያዎች እና ሌሎች ቦታዎች የሚገኙ ተፈናቃዮች አስከፊ ረሃብን ጨምሮ፣ የመድሃኒት እጥረት፣ የጤና እና የደህንነት ስጋቶች ላይ ይገኛሉ። እነዚህ አካባቢዎች ቀድሞውኑም በምግብ ዋስትና ድጋፍ የሚኖሩ እና በተደጋጋሚ በድርቅ የሚጠቁ የነበሩ መሆናቸው ልዩ እና አስቸኳይ መፍትሄ የሚሻ እንዲሆን ያደርገዋል። በተመሳሳይ ከተለያዩ ክልሎች በተለይም ከኦሮሚያ እና ቤንሻንጉል ጉሙዝ ክልል በተደጋጋሚ እየደረሱ ያሉ ጥቃቶችን በመሸሸ በአማራ ክልል በተለያዩ አካባቢዎች በተለይም በሰሜን ወሎ እና ምእራብ ጎጃም እንዲሁም ሌሎች ቦታዎች የሚገኙ ተፈናቃዮች ቀጣይነት ያለው ድጋፍ ባለማግኘታቸው እጅግ በከፋ ችግር ውስጥ ይገኛሉ። መንግስት ለማንኛውም አይነት ተፈናቃዮች መጠለያ፣ ምግብ፣ አልባሳት እና ጥበቃ እንዲሁም መልሶ የማስፈረጅ፣ የማቋቋም እና ዘላቂ መፍትሄ ያለ መድሎ እና ማግለል የማቅረብ እና የመፈለግ የህግ እና የሞራል ግዴታ እንዳለበት

ይታወቃል ሆኖም አሁንም ተፈናቃዮች መደበኛ ባልሆኑ እርዳታዎች ላይ ተመስርተው በተረጂነት ብቻ እንዲኖሩና እንዲተዳደሩ ሆነዋል። **ስለሆነም መንግስት ዜጎች በርሃብ እና በሽታ ለእልቂት ከመዳረጋቸው በፊት አፋጣኝ እና ዘላቂ መፍትሄ እንዲወስድ ድርጅታችን በፅኑ ያሳስባል።**

በተጨማሪም ድርጅታችን በቤንሻንጉል ጉሙዝ ክልል የሚገኙ ወደ ግማሽ ሚሊዮን የሚጠጉ አዲስ እና በተራዘመ የመፈናቀል ሁኔታ ላይ ያሉ ተፈናቃዮች ጉዳይ ትኩረት የሚሻና ዘላቂ መፍትሄ የሚፈልግ መሆኑን ማጣራት ችሏል። በመጠለያ ካምፖች ያሉ ህፃናት፣ ሴቶች፣ አዛውንቶች በከፋ ችግር እና ከፍተኛ ተጋላጭነት ላይ ይገኛሉ። በክልሉ በተለይም በማኦ-ኮሞ ልዩ ወረዳ፣ ካማሺ ዞን እንዲሁም ማንዱራ በሚገኙ መጠለያዎች ላሉ ተፈናቃዮች የሚደረገው የሰብአዊ ድጋፍ በቂ እና ተመጣጣኝ እንዳልሆነ መረጃዎች የሚያሳዩ ሲሆን መንግስት እና አጋር አካላት ተመጣጣኝ፣ በቂ እና ፍትሃዊነትን በሚያሰፍን መልኩ ድጋፍ እንዲያደርጉ እናስገነዝባለን።

ቅድመ መከላከል የሚሹት ተደጋጋሚ ጥቃቶች እና ለተደጋጋሚ ጥቃት ሰለባ እየሆኑ ያሉ ዜጎች ሁኔታ፡- በሃገራችን አስቸኳይ መፍትሄ የሚፈልጉ እና ሊቆሙ ያልቻሉ በተደጋጋሚ እየተፈፀሙ ያሉ የተደራጁ ጥቃቶች ለዜጎች መፈናቀል፣ ህልፈት፣ አስከፊ የሰብአዊ መብቶች ጥሰት እንዲሁም ለበርካታ የፀጥታና ደህንነት አባሎች ሞት ዋነኛ መንስኤ ከሆኑ ሰነባብተዋል። የኢትዮጵያ ሰብአዊ መብት ኮሚሽን በመንግሥት የፀጥታ ኃይሎች ከዳኝነት ውጭ የተፈጸመ ግድያን አስመልክቶ መጋቢት 04 ቀን 2014 ዓ.ም ባወጣው መግለጫ በቤንሻንጉል ጉሙዝ ክልል አንድ በሕይወት የነበረ ተጠርጣሪ ሰውን በአሰቃቂ ሁኔታ በእሳት በፀጥታ ሃይሎች ህይወቱ እንዳልፍ መደረጉን ከዚህ አሰቃቂ ድርጊት አንድ ቀን ቀደም ብሎ ታጣቂዎች በከፈቱት ተኩስ በርካታ የመከላከያ ሰራዊት አባላት እና ሰስት ሲቪል ሰዎች የሞቱ መሆኑን እና ብዙ ሰዎች መቁሰላቸውን አረጋግጧል። ስለሆነም እንዲህ አይነት ከህግ ውጭ የሚወሰዱ የመብት ጥሰቶችን ለመከላከል፣ ተመሳሳይ ድርጊቶች እንዳይፈፀሙ ለማድረግ እና የሕዝብ ደኅንነት የሚጠብቁ የፀጥታ አካላትን ሞት መበራከት ለመቀነስ መንግስት ተገቢ የሆኑ የቅድመ መከላከል ሥራዎችን መስራት እና ዘላቂ የግጭት መፍትሄዎችን መፈለግ ይኖርበታል።

በሌላ ኩነት በኦሮሚያ ክልል መተሃራ ከተማ ፈንታሌ ወረዳ አልጌ ቀበሌ መጋቢት 8/2014 ታጣቂዎች በመዝናናት ላይ ያሉ በርካታ ወጣቶችን ተኩሰው መግደላቸውንና ማቁሰላቸውን የወረዳው አስተዳዳሪ ለሀገር ውስጥ የመገናኛ ብዙሃን በመግለፅ እንዲህ አይነት ጥቃቶች ከዚህ በፊትም በቀበሌው

መፈጸሚያውን አስረድተዋል። ይህም ጥቃቶች ተደጋጋሚ የሆኑ እና ተመሳሳይ አጥፊዎች የተሳተፉባቸው የሙብት ጥሰቶች መሆናቸውን ያሳያል።

በስተመጨረሻም ድርጅታችን በተለያዩ ክልሎች አዋሳኝ አካባቢዎች ማለትም በአማራ እና ኦሮሚያ ክልል ምንጃር ሸንኮራ፣ በኦሮሚያ ክልል ምእራብ አርሲ ዞን እና ሲዳማ ክልል አዋሳኝ ድንበሮች እንዲሁም ሌሎች ክልሎች ጥቃቶች እና ግጭቶች እየተከሰቱ መሆናቸውን ተረድቷል። በቅርቡ መጋቢት 20 ቀን 2014 ዓ.ም ጀምሮ በሰሜን ሸዋ ዞን ምንጃር ሸንኮራ ወረዳ በተከሰተ ጥቃት በርካታ ሰዎች መሞታቸውን የአካባቢው የመንግስት አካላት ገልጸዋል ። በተመሳሳይ እሁድ መጋቢት 25 ቀን 2014 ዓ.ም በሲዳማ ክልል ጨረ ወረዳ እና በኦሮሚያ ክልል ምእራብ አርሲ ዞን ድንበሮች ላይ በተከሰተ ግጭት የሲዳማ የሃገር ሽማግሌን ጨምሮ ሌሎች ሰዎች መገደላቸውን እና በርካቶች መቁሰላቸውን የሲዳማ ክልል ሰላምና ፀጥታ ቢሮ በማህበራዊ ድህረ ገፁ እና ለአገር ውስጥ መገናኛ ብዙሃን በቀን 27/2014 ዓ.ም ገልጧል። በመሆኑም ስብስብ ለሰብአዊ መብቶች በኢትዮጵያ በተለያዩ የሀገሪቱ አካባቢዎች የሚከሰቱ ግጭቶች እና ጥቃቶች እስካልቆሙ ድረስ የሀገር ውስጥ ተፈናቃዮችን ችግር መቅረፍም ሆነ የሀገሪቷን የሰብአዊ መብቶች ሁኔታ ለማሻሻል አዳጋች በመሆኑ እነዚህን አንገብጋቢ ችግሮች ከሁሉም ቅድሚያ ሰጥቶ መፍታት ያስፈልጋል ብሎ ያምናል።

በመሆኑም ድርጅታችን ለመንግስት እና ለሚመለከታቸው አካላት የሚከተሉትን ምክረ ሃሳቦች እና የመፍትሄ እርምጃዎች ያቀርባል፡-

- **ተፈናቃዮችን በተመለከተ** የፌደራልና የክልል የአደጋ መከላከልና ምግብ ዋስትና መስሪያ ቤቶች ለተፈናቃዮች በተለይም በርሃብ ላይ ላሉ ተፈናቃዮች ድጋፍ የማድረግ ግደታቸውን እንዲወጡ፣
- መንግስት ለተፈናቃዮች ልዩ ትኩረት በመስጠት እና በመከታተል ዘላቂ መፍትሄዎችን እንዲያመቻች፣
- ተፈናቃዮች ላይ የሚሰሩ የሃገር ውስጥ እና አለም አቀፍ አካላት ቅድሚያ የሚሰጣቸውን እየለዩ ትኩረት እንዲያደርጉ
- **ተደጋጋሚ ግጭቶችን እና ጥቃቶችን በተመለከተ** መንግስት እነዚህ ችግሮች ወደከፋ ግጭት ከመሸጋገራቸው በፊት እጅግ አፋጣኝ እና አሁንዊ መፍትሄ በመቅረፅ መልስ እንዲሰጥ እና ግጭት በተከሰተባቸው ቦታዎች ያሉ ዜጎችን በገለልተኛ የፀጥታ ሃይሎች እንዲያረጋጋ እና ለወደፊት ቅድመ መከላከል ላይ ትኩረት ሰጥቶ እንዲሰራ፣

- የክልል መንግስታት ሁኔታዎችን ከሚያበብሱ እና ጥቃቶችን ሀዘባዊ መልክ እንዲኖራቸው ከሚያደርጉ አላስፈላጊ መግለጫዎች እንዲቆጠቡ፤
- ግጭት እና ጥቃቶች የሚከሰቱባቸው አካባቢዎች ያሉ ሀዘቦች የባህላዊ ግጭት መፍቻዎችን በመጠቀም ዘላቂ መፍትሄ እንዲያገኙ መንግስት እንዲያመቻች እና የክልል መንግስታት በቁርጠኛ ፍላጎት ላይ በመመስረት ችግሮችን በጋራ እዲፈቱ፤
- የክልል መንግስታት እየተከሰቱ ያሉ ችግሮችን ከመደበቅ፣ ከመወቃቀስ እንዲሁም ያልታወቁ ሃይሎች ከሚሉ መግለጫዎች ወጥተው እውነቱን በመግለጽ፣ አጥፊዎችን በመለየት፣ ፍትሕ በማረጋገጥና ተጎጂዎችን በመከሰ የማህበረሰቡን ሰላም እና ደኅንነት ማስጠበቅ ላይ መስራት፤

በመሆኑም ከላይ የተጠቀሱት ችግሮች ላይ ትኩረት በመስጠት የተጠቀሱት መፍትሄዎችንና ሌሎች ተጨማሪ መፍትሄዎች ላይ እንዲሰራ እንጠይቃለን።